

Megjelenik minden
csütörtökön és vasárnap

Előfizetési ára:
Egy évre . . . 12 kor.
Félévre . . . 6 kor.
Egyes szám ára 12 fill.

UJVIDÉKI HÍRLAP

AZ UJVIDÉKI NEMZETI MUNKAPÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Szerkesztőség és
kiadóhivatal:

Erzsébet-ter 3. szám.

Telefon 115.

Hirdetéseket hasábszerint
petitronként: 20 fillér,
többszörnyi megjelenés eseten
megállapodás szerint.
Vidéki hirdetések újra
előre fizetendő.

Felélős szerkesztő és kiadó: Dr. MAYER OSZKÁR.

V. Évfolyam.

Ujvidék, 1914. április 26. vasárnap

34. szám.

A hidügy.

(Folytatás.)

1891—1904. Az első korszak 1891-től 1904-ig terjed és főleg azáltal van jellemző, hogy a híd-szánterület átadása a hajóhidnak a hadiszigetre való áthelyezéséhez van kötve. Minthogy az Ujvidék és Pétervárad között lebonyolódó élénk forgalomnak nemcsak fenntartása, hanem emelése a város fejlődés egyik eléggé alig értékelhető alapját képezi, szinte érthetetlennek látszik a hajóhidnak alig néhány év előtt a hadiszigetre tervezett áthelyezése úgy, hogy a híd-szánterület megváltásának ez a módzata a mai tisztultabb fellegőség mellett szóba sem jöhet.

1904—1908. A második korszak 1904-től 1908-ig terjed. Ebben az időszakban a híd-szánterület feltétele a hajóhidnak a 4 krajcáros töltés irányában való áthelyezése. Minthogy 1908-ig a hadügyiminder nem követelte a hajóhidnak állandó hidalva való kicserélését, az összehasonlítás céljából érdekesnek látszik megállapítani, hogy mind a díjazatokkal járt volna a híd-szánterület megváltása, ha a város az 1907-ben megállapított feltételeket változtatlanul elfogadja és ezzel a híd-szánterületet az állandó hidtól függetlenül biztosítja.

A katonai pótlékfizetések és a hajóhid áthelyezése szükséges építkezések költségei 400.000 koronára voltak előirányozva, a katonai őrházak költségei 100.000 koronára, a szanpurgny megváltásának és lebontásának költségei 200.000 koronára tehető; a dunagőzhajózási társaság épületeinek és berendezéseinek és a városi vendéglőnek lebontása és újból való felépítése 100.000 kor. A híd-szánterület összes költsége tehát az 1907. évi feltételek értelmében 800.000 koronát igényelt volna. Ezekhez a költségekhez a Dunahid újabban tervezett elhelyezésével szemben hozzászámítandó a híd-szánterület értékesítése azáltal, hogy ezek a területek az Ujvidék és Pétervárad között lebonyolódó forgalom fuorától távolabb estek volna.

1908—1914. A híd-szánterület kérdéseinek harmadik és utolsó korszaka 1908-ban kezdődött, amikor a hadügyminiszter az átadás alapfeltevéstül az állandó Dunahid megépítését tűzte ki és amikor az állandó Dunahid helye a jelenlegi hajóhid helyén vagy annak közelében állapított meg.

B.) Az állandóhid és híd-szánterület költségei.

Az állandó Dunahid költségei az állandó hidhoz eszaktakozó felső partfal egy részének kiépítésével, a katonai pótlékfizetésekkel és katonai őrházakkal együtt kerekén 3.560.000 koronát tesznek ki.

Ha az 1907. évi megoldást alapul véve a híd-szánterület megváltásának költségeit vagyis 800.000 K-t és a partfalak és burkolatok 500.000 K költségeit a mai megoldás 3.560.000 K költségeiből leütjük, akkor tisztán mint az állandóhid költsége 2.260.000 K veendő számítatba. A megoldások összehasonlításánál ezt annál is inkább megtehetjük, mert a híd-szánterület és az építési tilalom megszűnése úgy a híd-szánterületre mint a híd-szánterület eszaktakozó több városi területekre 800.000 koronát főtámlentül megér és a partépítkezések és burkolatok költségeit is a létesítmények előnye kiigyenitlik.

Az állandóhid költségeiből még a vasfel-szerkezet költségeit (illetőleg a vasfel-szerkezet díjtalan szállítást) mint államsegélyt levonva, a városra csupán 860.000 koronányi költség járul mint szorosan vett hídépítési költség, melynek törlesztése ötven éven át 6% /kál 51.600 K évi törlesztési részletet jelent. fenntartással és kezeléssel évi 65—70.000 koronát. Ezzel szemben rendelkezésre áll az állandóhid várható vándjöveldeme

évenként 75000 korona . . . 75.000 K
Ujvidék város évi hozzájárulása 15.000 K
a Dunagőzhajózási Rt. . . . 6.000 K
Horvátország évi hozzájárulása 20.000 K
Bács-Bodrog vármegye
összesen évi 146.000 K
Ebből az összegből levonva a törlesztés, fenntartás és kezelés 70.000 K költségét, még mindig évi 76.000 K marad a partfalak, utburkolatok és a híd-szánterület átadása és az építési tilalom megszűnése folytán felszabaduló területek 1.300.000 K építési ill. megváltási költségeinek törlesztésére úgy, hogy voltaképpen a város az évi 45.000 K hozzájárulását nemcsak a hidat kapja, hanem a híd-szánterületet is, az építési tilalom megszűnését, partfalakat és utburkolatokat. Ezeket a körülményeket figyelembe véve, a mai megoldás nemcsak forgalmi és városépítési szempontból, de gazdasági szempontból is előnyösebbnek mondható az 1907. évi megoldásnál.

A híd-szánterület és hídépítési költségeknél ez a különválasztása természetesen csupán az összehasonlítás és a könnyebb tájékozás céljából történt; a teljes áttekintés érdekében az összes költségek költségfedezeti tervezete mutatandó be. E szerint az állandó Dunahid és azzal kapcsolatos katonai pótlékfizetések és őrházak összes költsége 3.560.000 korona illetőleg az állami hozzájárulás számtalosa vétele után 2.160.000 K mely összeg 50 évi törlesztéséhez 6%, mellett évi 126.600 korona szükséges, fenntartással és kezeléssel évi 146.000 K.

Fedezetül szolgál az előzőekben tárgyelt részletezés szerint ugyancsak évi 146.000 K.

(Folytatjuk.)

Kulturmunka.

Smith Ádám, a nagy uttörő társadalom-gazda, hirdette először a munkát. Ő volt az, ki a különféle társadalomboldogító elméletek helyébe, a munkát tűzte ki zászlajára, mely minden boldogulásnak alapja. Jó tanácsot megfogadtak Európa államai s a hatás nem is maradt el.

A XX. század munkája, a munka-megosztás elvén nyugszik. A munka-megosztás azonban csak egyik pillérje a produktív munkának. A másik hasonlóan tényező, a munkaegyesítés. A külön műhelyekben elért eredmények, a közös teremben egy nagy egészébe foglaltatnak össze, mely imponáló külsejével nem téveszti el hatását.

Ismeretes Edisonnak, korunk zseniális feltalatójának, módszere. Gyárában a speciálisáknak egész légója dolgozik, kik közül az egységes érintő-villamosságákkal kísérleteznek, mások a ké-

miai összetételekben és elemzésekben tesznek kutatókat s vannak, kik a testek villamosságát és hővezető tulajdonságait teszik vizsgálódás tárgyává. Ezek a följegyzések — tudományos értékük mellett — különösen azzal lesznek becsesebbek, hogy a nagyszerű mester számára anyagot szolgáltatnak nagy eszméinek kivételére.

Ily egyesítésre szükség van minden téren. Dolgozók mindenki a maga szűk otthonában s az eredményeket közölje azután az arra hivatott egyesületi központtal. Ez a vezérpöndolat képezte tengelyét azon törekvéseknek, mely egy pedagógiai kör létesítését előzta. Voltak sokan, akik ideális lelkiük lobogó lelkesedésével siettek az eszme támogatására. Voltak sokan, akik ily összegező, irányító és kiegyenlítő kulturmunkát szükségesnek találtak. De nem hiányzott a kicsinyesség, a féltékenység, az egyéni hiúság sem; s ahol egy egyesület szárnybontásánál ily motívumok szerepelnek, ott a helyes tapintat azt diktálja, hogy az eszme megvalósítását halasszuk el jobb időkre.

Egy korábbi hosszabb cikksorozatban oly kulturális szociális és közgazdasági intézményekért hívtam fel az illetékes ténylezők figyelmét, amelyek ma már mindenütt megtalálhatók, ahol fejlett közelet van. Most már csak a gondolatok realizálása van hátra. Ez is be fog következni. Lassan, apránként. Addig is, míg a hangoztatott ígék testet öltének, újból is fölívom az érdeklődést és a figyelmet egy városi néprajzi muzeum létesítésére.

A muzeumok ugyanis a multnak fotográfiai s a mult tanulságai iránt mutatnak a jövő fejlődésére. A jelen és a jövő a multnak folytatása. A mult a fundamentum, melyre a jelen és a jövő felépül. A muzeumok jelentőségét felismerték a kulturálmunkások, s ezt semmi sem igazolja jobban, mint a londoni Britisch-muzeum.

A felállítandó ujvidéki városi muzeum, Délbácskának és a szomszédos Szerémség multjának és jelenének tüköre lehetne. Össze kell gyűjtenünk a jövő nemzedék tanulására szolgáló kincseket, adatokat, melyek ennek a historiai földnek jövő kialakulására utjelzőül szolgálnak. Jól mondja Buckle, a nagynevű angol historikus: „A jelen és a mult század fáradhatatlan szorgalma következtében az összefüggés nélkül való megfigyelések egészen haszontalanok, míg valamely uralkodó eszme össze nem köti.”

Akit a városi muzeum felállításának kérdése érdekel, aki rokonszenvet érez ezen könnyen realizálható eszmé-

3064. szám./kapt. 1914.

FELHÍVÁS.

A f. év cserébogárjárásos lévén, miután a rajzát már rendezés április hó végével kezdetét veszi és június hó elejéig tart, sürgősen figyelmeztetem az érdekelteket, hogy ezen egyik legkértékenyebb rovar irásait az 1894. XII. t. c. 50. §-a kötelezőleg előírja, miért is az irást ellenőriztetni és a mulasztásokat a hivatozott t. c. 95. §. k) pontja alapján szigorúan büntetni fogom. Ertesítem azonban az érdekelteket arról is, hogy a cserébogár irása külön jutalmazati fog, miért is felhívom mindazokat, kik így jutalmra igényt tartanak, hogy az összeszedett cserébogarakkal annak idején ifj. Zanbauer Agoston tb. rendőrkapitánynál jelentkezzenek. A bogarak összegyűjtésére nézve megjegyzem, hogy a szedés a fák lerázása által oly módon eszközöndő legelőszerezésben, hogy a fák, bokrok alá ponyvákat, rossz lepedőket rakunk, a bogarat arra rázújuk, és a lerazott bogarat zsákba szedjük. A szedés lehetőleg a kora reggeli órákban, vagy borús és hűvös időkben történjék, amikor a bogár dermett, rázásra a fárd könnyen leluh és elrepülni csak nehezen bír.

Ujvidék, sz. kir. város rendőrfőkapitányi hivatala. 1914. évi április hó 22-én.

Payerle Nándor,
főkapitány.

1-1

Háztelkek-eladása Péterváradon.

A városi tanács 1914. május hó 18-án nyilvános szóbeli árverésen néhány háztelket fog a legtöbbet ígérőnek eladni.

Ezen házhelyek a majorban. Preradovic-utabán vannak, közvetlen a felsőbb népiskola, illetőleg Romics Mlle vendéglős közelében.

Az árverés a háztelkek helyszínén fog megtartatni (csak szóbelileg) **delelőli 9 óra**kor. Az árverésen részt vehet az, aki az árverés vezetőjénél 300 korona banátpénzt lefizet.

1-3 Az Előljáróság.

gyngyon
ADUNK HASZNÁLTRA
MŰVÉSI KIVITELT TŰZ ÉS BETÖRÉSMENTES ÚJ PÁNCÉL
TAKAREKPERSELYT
BÁRKINEK.
Trjen
PESTMEGYEI
TAKAREKPÉNZTÁR Rt.
BUDAPEST, iv. Köv. utca 3.

10-12

VILLA

az ujvidéki tisztviselőtelepen — mely 5 szobából, nagy verandából, téli-, nyári- és mosókonyhából, fanyar-bereendezéssel felszerelt fürdőszobából, fa- és kőszekamrából, pincéből, virágos- és konyhakertből, elkerített baromfiudvarból állal és disznóállal, villany- és vízvezetékiből, 13 1/2 m. mely fűrt és íhatóvíz villanymotoros szivó- és nyomókútból áll — **eladó.**
Bővebbet: *Málnár Károly* polg. isk. tanárnál 4-5
Torontálvádsárhelyen.

Eladó ház!

Egy 3 év előtt épült, 4 szoba és mellék-helyiségekiből álló igen szép ház, egy hold gyümölcs- és szőlőteleppel szabad kézzel eladó. A ház ozonidus, pormentes helyen fekszik.

Cím megtudható e lap kiadóhivatalában. — 5-

Telefon 134.

Elősi délmagyarországi kocsigyár
REICH MÁTYÁS és LEHRERZ KÁROLY
UJVIDÉK (Límán).

Luxushintók, üzleti- és gazdasági-kocsik, mentő- és halottaskocsik, omnibusok és luxusszánok, a leggyyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig, állandó nagy rakterra.

47-62

EGY ÓRA REKLÁMKÉPEN!

Aki ingyen akar egy órát, még hozzá elgánsz precíziós órát, urak v. hölgyek részére választás szerint írjon azonban az ...
Ubronnhaus Fr. SCHMIDT Prag, Weinberg.

HUTTER és SCHRANTZ
Részvénytársaság

szitaáru és nemezszövő gyárak magyarországi telepe
Budapest, X., Gyömöri-ut 80/89.

Ajánlja kész állapotban, tehát utólagosan tűzhorganyozással ellátott többször esavart gépsodronyfonatalt

Kitűnő horganyozás Olcsó árak

mint tartósság tekintetében páratlan gyártmány!

Nem tévesztendő össze más-fajta fonatokkal, melyek mind közönséges horganyozott dróttól különböznek. Tűskés buzalok, sima buzalok, kettős-hegű szegek stb. igen jutányos árban. Árjegyzék és minták bérmentes és díjtalanul. Továbbá gyártanak:

Korlátszácsok, kapuk és ajtók.

a leggyyszerűbbtől a legbizonyosabb kivitelig elony-árak mellett.

— Kétszázvatek és tervezetek díjtalanul. —

8-26

ŐSZI TRÁGYÁZÁS!
Thomassalak

A legjobb és legolcsóbb foszfor-savas műtrágya!
Ovakodjunk a hamisításoktól!
Csak akkor valódi, ha ilyen szácsban van és eredeti öltözék van rajta.
Minden zsák tartalmaz egyézkével van ellátva!

KALMÁR VILMOS a Thomaspohosphatfabriken Berlin, vezérképviselője **BUDAPEST, VI. ker., ANDRÁSSY ÚT 49.**

Különösen a jelenlegi RENDKÍVÜLI OLCÓSÓ ÁRAKRA figyelmeztetjük a vásárlókat.

2-20

Ujvidék legnagyobb férfi-, női- és gyermekruha áruháza

KAPAMACSIJA J. ISTVÁN

Kossuth Lajos utca 25. A tavaszi és nyári idényre ajánlja Ujvidék és környéke nagyrédemű közönségének rendkívül nagy rakatát úr-, férfi-, női- és gyermekruháiban; különösen hölgyek részére a legzebb párisi és berlini népszerűségeket ranglan pátetok és sport-jaquetekben, a legdivatosabb valód angol és skót szöveteiből, ugyanint legdivatosabb selem- és vízmentes gummiöpenyekben. Az árak a legjutányosabbak. Olesón és nagy mennyiségben sikerülven árukat beszereznem, abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy **olcsóság** tekintetében is minden igényt kielégíthetek.

TANULÓK és IPAROSOK különös engedelményben részesülnek. A nagyrédemű közönség saját érdekében cselekszik, ha szükségletét ezen rendkívül gazdag választéku áruházból szerzi be, ahol a legjobbat, legszebbet és legolcsóbbat vásárolhatja.

5-20 Cégem nem tévesztendő össze a helybeli KAPAMACSIJA és BONDÍ céggel.

Nyomatott Hirschenhauser és Pilliser villanyerőre berendezett könyvnyomdájában Ujvidéken.